

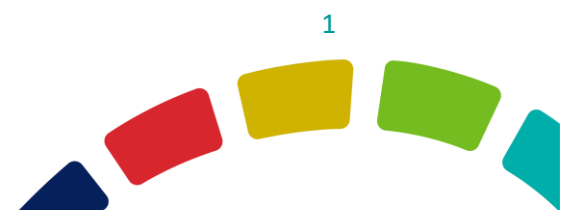
Aprèn per al futur

ESTRATÈGIA ANDORRANA
D'EDUCACIÓ AMBIENTAL
PER A LA SOSTENIBILITAT

Horitzó 2030

Dossier de premsa

Aprèn per al futur - Estratègia andorrana d'Educació Ambiental per a la Sostenibilitat – horitzó 2030

Què?

L'educació ambiental té un enorme potencial per transformar les estructures de la societat, perquè té la capacitat de construir noves maneres de mirar les coses i eines per poder canviar la societat. De la mateixa manera, es posa en relleu que l'educació ambiental no pot fer front tota sola al canvi, i que, per tant, es necessita teixir aliances amb els sectors socials i educatius, altres agents del canvi. Tal com deia la Carta de Belgrad, el paper de l'educació ambiental és transformar la relació dels humans amb el medi i amb si mateixos. El deure de l'educador ambiental és provocar aquesta transformació, i la finalitat de les accions hauria de ser que els participants prenguin consciència del potencial que tenen per generar canvis.

Cada vegada resulta més evident que la implementació d'educació, de formació, de sensibilització del públic, d'accés públic a la informació, de participació pública i cooperació internacional és fonamental per resoldre els reptes que presenta el canvi climàtic.

Des que es va definir el 1977 a la Conferència de Tbilisi organitzada pel PNUMA i la UNESCO, l'educació ambiental ha anat canviant en funció del coneixement que s'ha anat adquirint sobre els problemes del medi i tenint en compte els canvis en els models de desenvolupament econòmic i social. Es podria dir que la seva finalitat principal és la de capacitar per a l'acció responsable, individual i col·lectiva, per assolir el desenvolupament sostenible. Tot i que la font d'instrucció més habitual és a través de les institucions de l'ensenyament, les escoles no són les úniques fonts de coneixement. L'educació ambiental es veu afectada per múltiples fluxos informatius. El consum sostenible no només sorgeix d'una acumulació d'informació sobre qüestions ambientals, sinó també d'una infraestructura de suport i d'una estructura institucional.

'*Aprèn per al futur*' és la primera Estratègia Andorrana d'Educació Ambiental per a la Sostenibilitat (EAEAS), elaborada de forma participativa amb els sectors, els agents implicats i els joves; aprovada pel Govern d'Andorra per a l'horitzó 2030 i que s'alinea amb els objectius internacionals, pirinencs i nacionals.

Representa el pas essencial d'Andorra per a la realització d'una estratègia d'educació global pel desenvolupament sostenible que cerca definir temes estratègics, àmbits i instruments de treball entorn de l'educació ambiental per a la sostenibilitat. Es tracta de concretar un pla d'acció que tingui en compte les realitats i necessitats del territori. Un pla d'acció viu i adaptable al transcurs del temps que permeti donar resposta a les demandes de diferents sectors de la població i posar en valor la professionalització i la tasca de l'educació ambiental per a valoritzar el patrimoni en tots els seus àmbits.

Com?

Una estratègia participativa i transversal que respon a les demandes i els neguits de la ciutadania, així com a les obligacions legals i estratègies del Govern sempre alineades amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible. L'Agenda 2030 representa un full de ruta universal que guiarà el futur del planeta cap a societats pacífiques, sostenibles, resilients i inclusives. En aquest sentit, el Govern d'Andorra va aprovar el seu Pla estratègic nacional per a la implementació de l'Agenda 2030 per integrar els principis de l'Agenda i dels seus disset ODS en tots els àmbits.

Fruit del procés participatiu es va manifestar la necessitat de *fomentar un canvi d'hàbits i de valors*, incidir en *el consum responsable i de proximitat*, així com la importància de *millorar el civisme i la conscienciació*. Es va remarcar repetides vegades la comunicació com a element clau i necessari per assolir la corresponsabilitat per part de tots els públics (*donar valor és comunicar*), suggerint *l'adaptació dels missatges als diferents públics*, diversificar els canals de comunicació i la importància de *crear una xarxa nacional d'entitats dedicades a la sensibilització i educació ambiental, optimitzar esforços (econòmics, temps...)*, i *fomentar formacions* per arribar al sector polític, tècnic i educatiu, entre d'altres. Així mateix, es va posar de manifest el paper cabdal de les escoles per aportar coneixements, ja sigui suggerint la introducció *d'una assignatura de medi ambient i sostenibilitat* com fent *més sortides a la natura*, entre d'altres.

El resultat de les enquestes fetes a la ciutadania mostrava la importància de fer una bona comunicació i divulgació, promoure accions d'informació i conscienciació a tots els sectors de la ciutadania. Una de les propostes per a promoure la corresponsabilitat va ser *predicar amb l'exemple, integrant les pràctiques en els negocis/sector laboral* i fruit d'això, exposar les pròpies experiències i procediments sostenibles.

Els alumnes enquestats van mostrar un bo o, inclús, molt bon coneixement de les bones pràctiques en relació amb la sostenibilitat, el medi ambient i el canvi climàtic. Les seves fonts de coneixement són majoritàriament l'escola, les xarxes socials i l'entorn familiar. Tot i això, la seva pràctica al dia a dia difereix molt en relació amb els seus coneixements i es mostren uns hàbits alts pel que fa al consumisme (tecnologia, roba, material escolar...), tenen poca connexió amb la naturalesa (poques sortides a la muntanya i gairebé cap pernoctació en refugis de muntanya en el darrer any) i baixa implicació en accions en pro del medi ambient. Finalment, cal remarcar el suggeriment que es podrien dur a terme més activitats escolars en el medi natural.

Qui?

Els ministeris responsables s'encarregaran de fer la implementació de les accions incloses en l'Estratègia, fer difusió del document a la resta de l'Administració i donar suport tècnic per implementar-lo a tots els nivells, ja sigui comuns, sector socioeconòmic, educatiu o d'altres.

Així mateix, es considera cabdal crear un grup cooperatiu per fer seguiment, avaluar i garantir la qualitat de l'Estratègia en la direcció adequada.

Nou accions en nou anys

Les accions contingudes a l'estratègia tenen un horitzó d'implementació total al 2030, malgrat això, totes elles es començaran a treballar i s'iniciaran entre el 2022 i el 2024.

- ✔ ACCIÓ 1: Patis verds i saludables
- ✔ ACCIÓ 2: Fent camí de l'escola a la natura!
- ✔ ACCIÓ 3: El material escolar... sostenibilitat dins i fora de l'escola
- ✔ ACCIÓ 4: La sostenibilitat com a eix transversal a l'escola
- ✔ ACCIÓ 5: Passar a l'acció: els joves enfront de la crisi climàtica
- ✔ ACCIÓ 6: Programes de voluntariat ambiental intergeneracional
- ✔ ACCIÓ 7: La creació d'un portal d'educació ambiental
- ✔ ACCIÓ 8: Fomentar i enfortir la comunicació i la divulgació.
- ✔ ACCIÓ 9: Posem nota a l'educació ambiental per la sostenibilitat

Accions engegades el dia de la presentació de l'estratègia

ACCIÓ 1. PATIS VERDS I SALUDABLES

QUÈ?

Els patis són espais vitals en les experiències del joc i les relacions socials durant la infància i l'adolescència. Es tracta d'un espai educatiu molt rellevant i privilegiat per a l'aprenentatge a l'aire lliure on es promou la salut i el benestar, la socialització amb incidència en el desenvolupament afectiu i social dels infants i els joves, que crea vincles comunitaris dins de la comunitat educativa i amb l'entorn. No hem de deixar de costat la idea que la pandèmia ha fet encara més evident la necessitat de comptar amb espais més adequats a l'aire lliure per al joc i l'aprenentatge.

Els infants i els joves passen moltes hores als patis de les escoles; segur que en tota la seva trajectòria escolar podríem parlar de mesos o inclús anys sencers! Tot i això, en la majoria dels patis hi predomina el formigó, els paviments durs i grisos, les pistes esportives...

COM?

En aquesta proposta d'acció, es pretén transformar els patis en espais educatius més naturals, que eduquin i que ajudin en el creixement dels infants i joves.

Les transformacions a dur a terme es podrien concretar en accions com:

- ✓ Diversificar les possibilitats i ambients per fomentar el joc lliure, compartit, de descoberta, incorporant materials naturals i fonts (elements com la sorra, l'aigua, la terra, la fusta, el verd...).
- ✓ Plantar arbres i vegetació per tal de naturalitzar, a fi d'apropar la natura o els elements naturals.
- ✓ Generar ombra per millorar el confort tèrmic i crear ambients diversos.
- ✓ Crear espais que assegurin els usos per a l'activitat física i de l'esport.

En línia amb el desenvolupament sostenible, cal que els espais siguin accessibles i inclusius i que afavoreixin les relacions igualitàries en qüestió de gènere, orígens culturals, capacitats i edats. En matèria de canvi climàtic, cal aprofundir en els patis com a mitgadors del canvi climàtic.

PER QUÈ?

S'ha elaborat la proposta d'acció, fruit del treball d'elaboració de l'Estratègia i dels processos de participació de la ciutadania, i que es corresponen amb els apartats dels objectius següents :

- ❖ 1.3_Promoure patis verds a les escoles i incorporació d'elements naturals a les escoles.

QUI?

Per dur a terme aquesta proposta es planteja treballar de manera conjunta amb diferents agents com: l'alumnat, el professorat, les famílies, les associacions esportives i de lleure, professionals de l'educació ambiental, els centres de formació que incloguin joves estudiants del batxillerat professional socioeducatiu i/o el bàtxelor de ciències de l'educació entre d'altres, tècnics de diferents àmbits i els ministeris d'Educació i Ensenyament Superior i de Territori i Habitatge.

ACCIÓ 2. FENT CAMÍ DE L'ESCOLA A LA NATURA!

QUÈ?

Els camins escolars s'inspiren en la Carta Europea dels Drets del Vianant, establerta pel Parlament Europeu l'any 1988. Per a aquest projecte, els objectius principals es centren en la sostenibilitat urbana, la seguretat viària, l'autonomia personal i la corresponsabilitat en la mitigació del canvi climàtic.

Els camins que van a l'escola són iniciatives que pretenen afavorir que els alumnes vagin a l'escola d'una manera autònoma i segura i, en conseqüència, han de ser espais segurs, didàctics i inclusius. Útils per a tota la ciutadania i que incloguin criteris de sostenibilitat, biodiversitat, seguretat, confort, imatge, sociabilitat, accessibilitat i resiliència, amb la necessitat de baix manteniment. Es tracta de fomentar entre els petits i els joves l'opció de caminar, utilitzar la bicicleta o el patinet per arribar a l'escola o l'institut. Igualment, aquesta estratègia educativa, com a instrument de sensibilització, fomenta els valors des del respecte, la responsabilitat i la solidaritat.

COM?

Una d'aquestes propostes d'acció-transformació planteja recuperar els camins propers de l'entorn de les escoles a partir de criteris pedagògics com una oportunitat de coeducació, convivència, descoberta, creativitat i activitat física. Amb això, l'entorn educatiu incorpora la perspectiva de la sostenibilitat i de la coeducació.

Es busca contribuir a recuperar l'espai públic com a lloc de relació, de joc, d'aprenentatge, d'experiència i de convivència. Per això, cal treballar en elements com crear un recorregut agradable i amb punts o fites que puguin divertir i captivar tant els més petits com els adolescents. Adaptar les actuacions als diferents entorns de cada escola; així, segons els espais, es poden proposar fitxes pedagògiques sobre el patrimoni natural, la biodiversitat, el paisatge o altres criteris mediambientals. De manera transversal, la creació d'acció facilita les xarxes comunitàries, que enforteixen la cohesió social i atansen els joves a la natura sense necessitat de desplaçar-se, amb les emissions pertinents.

PER QUÈ?

S'ha elaborat la proposta d'acció, fruit del treball d'elaboració de l'Estratègia i els processos de participació de la ciutadania, i que es corresponen amb els apartats dels objectius següents :

- ❖ *1.3_Definir uns itineraris prop dels centres escolars per garantir que tots els alumnes realitzin sortides de connexió amb la natura, sense necessitat d'un transport.*

QUI?

En aquest sentit, es veu la necessitat d'iniciar el projecte a partir d'Andorra Sostenible amb la implicació del Ministeri de Medi Ambient, Agricultura i Sostenibilitat i treballar en col·laboració amb el professorat, les escoles i les institucions locals, entre d'altres.